

ชื่อวิทยานิพนธ์ : การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อพัฒนาทักษะการบริหารจัดการวัดของพระ
สังฆาธิการในจังหวัดปทุมธานี

ผู้วิจัย : พระครูไพโรจน์สารคุณ (สุเทพ คุณงกโร)

ปริญญา : พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต (การจัดการเชิงพุทธ)

คณะกรรมการควบคุมคุณภาพ

: พระมหาโชค ทสสนีโย, ดร. พธ.บ., ศศ.ม., Ph.D. (Phil) DODT
(ODT), MD.(Pub.man)

: พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญโญ, ดร. พธ.บ., ศศ.ม., รป.ด.

วันสำเร็จการศึกษา : ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๙

บทคัดย่อ

การวิจัยฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปในการบริหารจัดการวัดของพระสังฆาธิการในจังหวัดปทุมธานี ๒) เพื่อศึกษาหลักพุทธธรรมและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัดของพระสังฆาธิการในจังหวัดปทุมธานี และ ๓) เพื่อบูรณาการหลักพุทธธรรมสำหรับพัฒนาทักษะการบริหารจัดการวัดของพระสังฆาธิการในจังหวัดปทุมธานี ซึ่งวิจัยโดยวิธีการวิจัยแบบผสมวิธี โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูลสำคัญซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญจำนวน ๑๙ รูป และนำเสนอข้อมูลด้วยวิธีการพรรณนาเพื่อจัดหมวดหมู่ของเนื้อหา ใช้การสังเคราะห์เชิงระบบ และการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ โดยใช้แบบสอบถาม ในการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามจำนวนทั้งสิ้น ๑๘๓ รูป นำเสนอข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษาวิจัยพบว่า

๑. สภาพการบริหารจัดการวัดของพระสังฆาธิการในจังหวัดปทุมธานี ทั้ง ๔ ด้าน ได้แก่ ๑) ด้านการบำรุงรักษาวัด จัดกิจการและศาสนสมบัติ วัดพัฒนาไปตามสภาพสังคมในปัจจุบัน การจัดการกิจการและศาสนสมบัติ มีความสอดคล้องกับระเบียบการปกครอง ๒) ด้านการบริหารและปกครอง ถือปฏิบัติตามพระธรรมวินัย กฎหมาย กฎมหาเถรสมาคม ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง มติ ประกาศ และพระบัญชาสมเด็จพระสังฆราช ๓) ด้านการศึกษาอบรมและสั่งสอน ส่งเสริมให้มีการศึกษาทั้งแผนกบาลีและสามัญแก่พระภิกษุและสามเณร มีการส่งเสริมการแลกเปลี่ยนความรู้และความร่วมมือในการศึกษา และ ๔) ด้านการให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล มีสถานที่รับผิดชอบ โดยเฉพาะทำบุญสิ่งของต่างๆ ที่อยู่ภายในวัด นำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดระบบการติดต่อ และจากการวิจัยพบว่ามีจุดอ่อนที่เป็นเหตุให้ต้องมีการพัฒนาศักยภาพในการบริหารงานของพระสังฆาธิการ

ดังนี้ ๑) บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถไม่เพียงพอ ๒) ขาดสมดุลระหว่างคน งาน และวิธีการ กำหนดกำหนดอำนาจหน้าที่ ๓) วิธีการทำงานหรือการปฏิบัติงานขาดความยืดหยุ่น และ ๔) งบประมาณมีไม่เพียงพอต่อการใช้ในการบริหารภายใต้ข้อจำกัดที่มีทำให้พระสังฆาธิการ จำเป็นต้องพัฒนาศักยภาพในการบริหารให้สูงขึ้นเพื่อให้การบริหารงานสามารถดำเนินต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒. การพัฒนาทักษะการบริหารจัดการวัด เมื่อใช้หลักพุทธธรรมและหลักการบริหารจัดการวัด พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๑๐ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การใช้หลักพุทธธรรมเพื่อพัฒนาทักษะการบริหารจัดการวัดของพระสังฆาธิการในจังหวัดปทุมธานี อยู่ในระดับมากทุกด้าน ส่วนประสิทธิภาพการบริหารจัดการวัดของพระสังฆาธิการในจังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๐๗ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารจัดการวัดของพระสังฆาธิการในจังหวัดปทุมธานี อยู่ในระดับมากทุกด้าน ยกเว้นด้านการศึกษาอบรมและสั่งสอน อยู่ในระดับมากที่สุด

๓. การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อพัฒนาทักษะการบริหารจัดการของพระสังฆาธิการ ซึ่งได้แก่ ทักษะด้านความคิด ใช้หลักสัปบุริสธรรม ๗ ทักษะด้านเทคนิค ใช้หลักธรรมอริยาบทธรรม และทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ ใช้หลักสังคหวัตถุธรรม พบว่า หลักธรรมสัปบุริสธรรมเป็นหลักธรรมที่เหมาะสมกับการพัฒนาทักษะด้านความคิด ซึ่งทำให้เกิดการคิดแบบเป็นกระบวนการ รู้จักการวิเคราะห์ เกิดการคิดที่เป็นระบบและมีแบบแผนมากยิ่งขึ้น หลักธรรมอริยาบทธรรม เป็นหลักธรรมที่เหมาะสมกับการพัฒนาทักษะด้านเทคนิค ซึ่งการบริหารจะประสบความสำเร็จตามเป้าหมายนั้น จะต้องมีการวางแผนเป้าหมาย และวิธีการในการทำตามเป้าหมายต้องใช้เทคนิค ที่เรียกว่า “การบริหารระบบ” หลักสังคหวัตถุธรรม เป็นหลักธรรมที่เหมาะสมกับการพัฒนาทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ ปรัชญาพื้นฐานของการทำงานร่วมกันคือ ต้องมีความรักและความสามัคคี ซึ่งการสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่นำหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมมาใช้จะก่อให้เกิด การไว้วางใจกัน การเชื่อใจกันในการทำงานซึ่งถือเป็นปรัชญาพื้นฐานของการทำงานร่วมกัน

Dissertation Title: Buddhadhamma Integration for Monastery Management Skill Development of Administrative Monks in Patumthani Province

Researcher: Phrakrupairojsarakun (Sutep Gunankaro)

Degree: Doctor of Buddhism (Buddhist Management)

Dissertation Supervisory Committee:

Phramaha Show Tassaniyo, Dr. B.A.,

M.A., Ph.D.(Phil.), DODT

Phrakhrusangharakkiettisak Kittipañño, B.A.(1st Class), M.A.,
D.P.A.

Date of Graduation: 22 March 2016

ABSTRACT

Objectives of this research were; 1. To study general context of monastery administration of Administrative Monks in Patumthani Province, 2. To study Buddhadhamma and theories related to monastery administration of Administrative Monks in Patumthani Province and 3. To integrate Buddhadhamma for monastery management skill development of Administrative Monks in Patumthani Province.

Methodology was mixed methods. The qualitative research collected data from 19 key informants by in-depth-interview and analyzed data by descriptive and systematical interpretation. The quantitative research collected data from 183 samples with questionnaires and analyzed data with frequency, percentile, mean and standard deviation.

Findings were as follows:

1. The general context of monastery administration in Patumthani Province covered 4 areas; 1) monastery maintenance and religious properties; monasteries develop

themselves in line with the present society. The management of religious properties coincided with administrative rules and regulations, 2) administration and governing; administration was in line with Dhamma-vinaya, laws, rules of Sagha Supreme Council, rules and regulations, order, resolutions, announcement and Supreme Patriarch's order, 3) education, training and preaching; promoting study of Dhamma and Pali and general education for monks and novices. There were exchange of knowledge and cooperation and 4) support and facilitation for merit making; there was a specific place for contacting. Making listing account of materials and other properties in monasteries. Applied new technology for communication. The weakness of monastery management that lead to capacity development of Administrative Monks was that (1) personnel with knowledge and skills were not enough, (2) lack of balance between personnel, job and methods of authority allocation, (3) working process and operation were not flexible and (4) budget was limited. Administrative Monks must be developed under limitation for higher capacity to manage the activities effectively

2. The monastery administration using Buddhaddhamma indicated that by overall the administration was at high level with the mean value at 4.10. Each aspect of monastery administration were that integration of Buddhaddhamma for monastery management skill development in Patumthani was at high level at all aspects. The monastery administration of administrative monks in Patumthani province was at high level with the mean value at 4.07 and were at high level at all aspects, except education, training and preach were at the highest level

3. The integration of Buddhaddhamma for monastery management skill development of Administrative Monks were that: thinking skill; using Suppurisadhamma 7, technology skill, using Itthipatadhamma, human relation skill, using using Sanghahavattudhamma. Suppurisadhamma was the appropriate Dhamma for thinking skill development that yielded the systematic and critical thinking with more well planned process. Itthipatadhamma was the appropriate Dhamma for technical skill development. The successful administration was the process of setting objectives and to achieve objectives the administration must be carried out with techniques that was called "systematic administration". Sangkahavattudhamma was the appropriate Dhamma for human relations skill development. The basic philosophy of working together was to have love and unity.

Human relations skill development by using collective administration would yield trust, confidence in each others. This was the basic philosophy of cooperative working